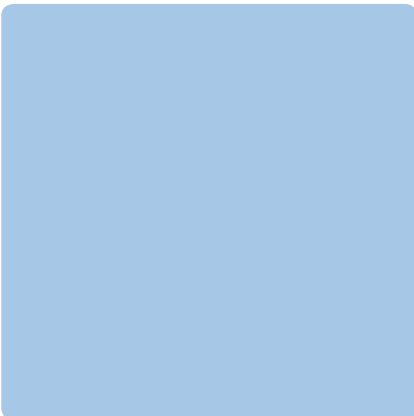

Åtgärdsprogram för klockgroda 2010–2014

(Bombina bombina)

RAPPORT 6363 • APRIL 2010

Åtgärdsprogram för klockgroda 2010–2014

(Bombina bombina)

Hotkategori: **LIVSKRAFTIG (LC)**

Programmet har upprättats av
Marika Stenberg och Per Nyström, Ekoll AB

NATURVÅRDSVERKET

Beställningar

Ordertel: 08-505 933 40

Orderfax: 08-505 933 99

E-post: natur@cm.se

Postadress: CM-Gruppen, Box 110 93, 161 11 Bromma

Internet: www.naturvardsverket.se/bokhandeln

Ansvarig utgivare: Naturvårdsverket

Tel: 08-698 10 00, fax: 08-20 29 25

E-post: natur@naturvardsverket.se

Postadress: Naturvårdsverket, SE-106 48 Stockholm

Internet: www.naturvardsverket.se

Länsstyrelsen i Skåne län

Tel: 040/044-25 20 00, fax: 040/044- 25 21 10

E-post: lansstyrelsen@m.lst.se

Postadress: 205 15 Malmö, 291 86 Kristianstad

Internet: www.lansstyrelsen.se/skane

Ekoll AB

Tel: 0704-83 08 50, 0704-93 27 86

E-post: marika.stenberg@ekoll.net, per.nystrom@ekoll.net

Postadress: Majgatan 17b, SE- 215 65 Malmö

ISBN 978-91-620-6363-4

ISSN 0282-7298

© Naturvårdsverket 2010

Elektronisk publikation

Layout: Naturvårdsverket och forsbergvonessen

Omslagsbilder: Lekvatten i Lunkaberg/Stendala (91-095)
och spelande hane från Baldringe (86-150).

Fotografier: Per Nyström och Marika Stenberg

Förord

Naturvårdsverket har i flera sammanhang, bl.a. i ”Aktionsplan för biologisk mångfald” (1995) framhållit vikten av att utarbeta och genomföra åtgärdsprogram för hotade arter och biotoper. Åtgärdsprogrammen och deras genomförande är nu ett av flera verktyg för att nå det av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv (prop 2004/05:150 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag) och samtliga sex ekosystemrelaterade miljömål (prop. 2000/01:130 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier). Miljömålet slår bland annat fast att antalet hotade arter ska minska med 30 % till 2015 jämfört med år 2000. Dessutom ska förlusten av biologisk mångfald vara hejrad till år 2010. Den sistnämnda målsättningen lades också fast vid EU-toppmötet i Göteborg 2001 och världstoppmötet ”Rio+10” i Johannesburg 2002.

Åtgärdsprogrammet för bevarande av klockgrodan *Bombina bombina* har på Naturvårdsverkets uppdrag upprättats av Marika Stenberg och Per Nyström, Ekoll AB. Programmet presenterar Naturvårdsverkets syn på vilka åtgärder som behöver genomföras för klockgrodan.

Åtgärdsprogrammet innehåller en kortfattad kunskapsöversikt och presentation av åtgärder som genomförs under 2010–2014 för att förbättra klockgrodans bevarandestatus i Sverige. Åtgärdena samordnas mellan olika intressenter, varigenom kunskapen om och förståelsen för arten eller biotopen ökar. Förankringen av åtgärdena har skett genom samråd och en bred remissprocess där statliga myndigheter, kommuner, experter och intresseorganisationer haft möjlighet att bidra till utformningen av programmet.

Det här åtgärdsprogrammet är ett led i att förbättra bevarandearbetet och utöka kunskapen om klockgrodan. Det är Naturvårdsverkets förhoppning att programmet kommer att stimulera till engagemang och konkreta åtgärder på regional och lokal nivå, så att klockgrodan så småningom kan få en gynnsam bevarandestatus. Naturvårdsverket tackar alla de som har bidragit med synpunkter vid framtagandet av åtgärdsprogrammet och de som kommer att bidra till genomförandet av detsamma.

Stockholm i april 2010

Eva Thörnelöf

Direktör Naturresursavdelningen

Fastställelse, giltighet, utvärdering och tillgänglighet

Naturvårdsverket beslutade den 12 april 2010 enligt avdelningsprotokoll N 62-10, 2 §, att åtgärdsprogrammet för klockgroda. Programmet är ett vägledande, ej formellt bindande dokument och gäller under åren 2010–2014. Utvärdering och/eller revidering sker under det sista året programmet är giltigt. Om behov uppstår kan åtgärdsprogrammet utvärderas och/eller revideras tidigare.

På www.naturvardsverket.se/Documents/bokhandeln/hotadearter.htm kan det här och andra åtgärdsprogram köpas eller laddas ned.

Innehåll

FÖRORD	3
FASTSTÄLLELSE, GILTIGHET, UTVÄRDERING OCH TILLGÄNGLIGHET	4
INNEHÅLL	5
SAMMANFATTNING	6
SUMMARY	8
ART- OCH BIOTOPFAKTA	10
Översiktlig morfologisk beskrivning	10
Bevaranderelevant genetik	11
Biologi och ekologi	11
Utbredning och populationsstatus	14
Skyddsstatus	19
Övrig fakta	19
VISIONER OCH MÅL	21
Vision	21
Kortsiktigt mål	21
Långsiktigt mål	22
Bristanalys	21
ÅTGÄRDER, REKOMMENDATIONER	23
Beskrivning av prioriterade åtgärder	23
Allmänna rekommendationer	32
KONSEKVENSER OCH SAMORDNING	35
Konsekvenser	35
BILAGA 1. FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER	37
REFERENSER	38

Sammanfattning

Klockgrodan (*Bombina bombina*) är en låglandsart som är relativt vanlig i hela mellersta och östra Europa och finns i ett nära 3 000 000 km² stort område (Figur 2). Klockgrodan ansågs som utdöd i Sverige efter 1960. Sedan 1982 har Naturvårdsverket och Världsnaturfonden finansierat återintroduktion av klockgroda, vilket resulterat i att arten numera finns i fyra områden i Skåne (Figur 3). Det fanns i mitten av juli 2007 uppskattningsvis 7500 spelande hagnar av klockgroda fördelade på minst 310 lekvatten, varav de flesta (94 %) i Baldringe med omnejd.

IUCN klassar klockgrodan som livskraftig (LC), men arten är hotad i vissa delar av Europa och är skyddad genom att den är upptagen i bilaga II och IV i EU:s art- och habitatdirektiv samt i Bernkonventionens bilaga II. Arten är fridlyst och klassad som livskraftig (LC) i den svenska rödlistan 2010.

Klockgrodan lever i metapopulationer och verkar ha förhållandevis god spridningsförmåga. Arten leker i grunda kärr som svämmas över på våren, men förekommer i Sverige även i vegetationsrika, solbelysta, permanenta vatten utan fisk. Klockgrodan trivs bra i områden med naturbetesmarker som ger god tillgång på föda, såsom insekter, snäckor och andra småkryp. Ädelövskog nära betesmarkerna är gynnsamt för klockgrodan. I närheten av vattnet ska det också finnas bra övervintringsplatser, t.ex. stockar och stenar. Vid inventering av arten under senare år har man sett att den även koloniserat vatten som ligger direkt i jordbrukslandskapet som t.ex. märkegravar och anlagda våtmarker.

Orsakerna till artens tillbakagång i Sverige var och är fortfarande bland annat habitatförstörelse (igenfyllning, igenväxning och utdikning av lekvatten), fragmentering, omläggning av betesmarker till skog (barrskog), fisk- och signalkräftinplanteringar samt övergödning.

Målsättningen med åtgärdsprogrammet är att få populationerna i Mölle, Lunkaberg/Stendala och Bäckhalladalen att öka i individantal samt att bibehålla åtminstone den nuvarande utbredningen och populationsstorleken hos den större metapopulationen i Baldringe med omnejd fram till år 2014. På lång sikt (2025) bör det ha etablerats metapopulationer som är tillräckligt stora för att överleva på lång sikt (minst 500-1000 vuxna individer) även i Mölle, Lunkaberg/Stendala och Bäckhalladalen (Figur 3).

Åtgärdsprogrammet för klockgroda är ett vägledande, men inte bindande, dokument med föreslagna åtgärder för att uppnå gynnsam bevarandestatus (definieras i Förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken, SFS 1998:1252, § 16) för arten i Sverige. Åtgärder och aktiviteter som föreslås i åtgärdsprogrammet är inventeringar för att öka kunskap om artens utbredning, framför allt inom Baldringe med omnejd, förbättringar av lekmiljöer och övervintringsmöjligheter inom de tre andra områdena, inhämtande av ny kunskap, uppföljning av genomförda åtgärder, information till markägare för att öka förståelse och intresse för bevarande av hotade groddjur samt att fler lekvatten och viktiga landmiljöer ska få ett långvarigt skydd. Idag ligger ca 20 % av de kända lokalerna inom skyddade områden (Naturreservat eller Natura 2000).

